

PROPOSTA DE RESOLUCIÓ

IDENTIFICACIÓ DE LA PROPOSTA

Id. Proposta	Expedient	Activitat / Procediment
PR/2026/1586	1820/2026	Grups Polítics
Assumpte de l'Expedient		
Reconeixement institucional de la figura del mestre Gaietà Ripoll i Pla (Solsona, 1778 – València, 1826) en el bicentenari de la seva execució.		
Òrgan Gestor		
L01252075 / Secretaria		
Finalitat		
Procediment Genèric \ JGL o Ple sense fiscalització		
Òrgan que Resol		
El ple		

De conformitat amb allò que s'ha fixat en l'art. 175 del Reial decret 2568/1986, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les Entitats Locals, i sense perjudici de la decisió final que adopti l'òrgan competent, s'eleva la següent proposta de resolució,

FETS I FONAMENTS DE DRET

Moció per al reconeixement institucional de la figura del mestre Gaietà Ripoll i Pla (Solsona, 1778 – València, 1826), en el bicentenari de la seva execució

Gaietà Ripoll i Pla, nascut a Solsona el 1778 i executat a València el 31 de juliol de 1826, fou la darrera víctima del sistema inquisitorial a l'Estat espanyol i un dels símbols del lliurepensament i la llibertat de consciència a l'Europa contemporània.

Quan es compleixen dos-cents anys de la seva execució, Solsona té l'oportunitat d'honorar la memòria d'un dels seus fills més universals. Malgrat la transcendència històrica de Gaietà Ripoll, reivindicat arreu com un màrtir cívic de la llibertat de consciència i en contra de la intolerància religiosa, restava pendent un acte institucional de reparació a la seva ciutat natal que en reconegués el llegat i el compromís amb una educació lliure de dogmatismes.

Arrels solsonines i formació d'un ideal

Gaietà Ripoll i Pla va néixer a Solsona i fou batejat a la catedral el 22 de gener de 1778. Era el primer de nou germans, fill de Miquel Ripoll Comes, un pintor i daurador natural de la Seu d'Urgell que s'havia integrat plenament en la societat local com a membre del gremi de la Mare de Déu de la Soledat, i de la solsonina Teresa Pla Castellnou, membre d'una nissaga de la menestralia de la ciutat arrelada a la plaça de Sant Joan.

La seva infantesa i joventut transcorregueren pels carrers del nucli antic de Solsona. Es té constància que va estudiar amb els pares escolapis, que oferien ensenyament gratuït a la ciutat, una institució que marcà els seus primers passos en el món del coneixement. Les dificultats econòmiques de la família, que acabà en una situació de pobresa extrema, forçaren Gaietà i la major part dels seus germans a buscar fortuna fora de la ciutat.

La seva trajectòria vital és inseparable dels grans conflictes de l'època. Participà en la Guerra del Francès (1808-1815), on fou fet presoner i deportat a França, i fou durant aquest captiveri on entrà en contacte amb els cercles liberals i les idees de filòsofs de la Il·lustració com Rousseau i Voltaire, que transformaren profundament les seves conviccions cap a una visió deïsta i una defensa aferrissada de la raó per sobre del dogmatisme.

El magisteri a Russafa i la repressió absolutista

Amb la restauració de l'absolutisme de Ferran VII, Ripoll s'establí a Russafa –aleshores un municipi de l'Horta valenciana–, on exercí com a mestre. La seva escola no era un centre d'adoctrinament, sinó un espai on practicava una pedagogia laica i compromesa. Aquesta actitud el situà ràpidament en el punt de mira del fanatisme religiós imperant, encarnat per l'arquebisbe de València, Simón López.

Fou denunciat per una veïna i processat per la Junta de Fe, institució que havia substituït la Inquisició. Se li retreia, entre d'altres, no portar els alumnes a missa, no fer-los resar l'Ave Maria i no agenollar-se davant el crucifix. Durant vint-i-dos mesos de presó, Ripoll es mantingué fidel a les seves idees i es negà a abjurar, afirmant que la consciència era l'únic tribunal vàlid.

En un gir tràgic de la història, per poder-lo condemnar com a heretge, la Junta de Fe va haver de demanar a Solsona la seva partida de baptisme per certificar que era cristià; aquest document, enviat des de la seva parròquia natal, fou paradoxalment la prova administrativa que permeté la seva execució. El 31 de juliol de 1826 fou penjat a la forca a la plaça del Mercat de València i, en un acte de barbàrie final, el seu cos fou introduït en un barril amb flames pintades que simbolitzava l'infern.

Simbolisme i llegat

L'execució de Gaietà Ripoll va commocionar Europa i va aixecar protestes en cancelleries estrangeres i a la premsa internacional, com el diari The Times, que el va descriure com un home caritatiu que practicava el veritable sentit de la religió ensenyant gratuïtament als fills dels humils.

Tal com explica l'historiador Nil Boix Besora, "la figura de Gaietà Ripoll transcendeix la seva dimensió biogràfica" per convertir-se en un referent. La seva trajectòria constitueix "un observatori privilegiat de les transformacions polítiques, socials i culturals que acompanyaren la crisi de l'Antic Règim". Alhora, tant la seva execució com la construcció posterior de la seva memòria "evidencien la capacitat repressiva de l'absolutisme davant qualsevol forma de dissidència ideològica, per una banda, i el llarg procés de politització que convertí Ripoll en un dels principals símbols del lliurepensament i de la llibertat de consciència, de l'altra".

Dos-cents anys després de la seva execució, el llegat del mestre de Russafa continua plenament vigent. En un context en què les llibertats, el pensament crític i l'educació continuen sent objecte de debat i, massa sovint, de confrontació ideològica, reconèixer la seva figura significa reivindicar els valors que fonamenten una societat democràtica: la llibertat de consciència, el respecte a la pluralitat i una educació allunyada de qualsevol dogmatisme.

Aquesta dimensió universal de Gaietà Ripoll també ha estat reivindicada des de la literatura. A tall d'exemple, a la novel·la *Inquisitio*, Premi Prudenci Bertrana i publicada l'any 2006, l'escriptor Alfred Bosch, inspirant-se en la seva vida, el descriu com «un home bo que hauria de canviar el curs de la història». "També la història gran, la de tots», i conclou que «era íntegre com ningú, i allò era el problema». En la mateixa línia, l'escriptora valenciana Gemma Pasqual Escrivà escriu, en un article publicat amb motiu del bicentenari de la seva execució, que «Gaietà Ripoll mereix ser recordat com allò que va ser: un home íntegre, un mestre fidel a la seua consciència i una víctima de la barbàrie. Preservar-ne el llegat és una manera d'enfortir el present i de protegir el futur».

La memòria de Gaietà Ripoll s'ha plasmat en reconeixements institucionals que des de principi del segle XX s'han dut a terme en ciutats com València i Madrid, a més d'altres commemoracions impulsades per la societat civil. Però en canvi no se n'ha organitzat cap acte públic a la ciutat de Solsona.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Solsona considera que el reconeixement institucional de Gaietà Ripoll constitueix no només un acte de reparació històrica envers un dels seus fills més il·lustres, sinó també una reafirmació dels valors de llibertat, pluralisme, esperit crític i compromís democràtic que han d'inspirar la nostra convivència.

Per tot això, aquest Ple aprova els següents acords:

TEXT DISPOSITIU DE LA PROPOSTA DE RESOLUCIÓ

PRIMER. Reconèixer institucionalment la figura del mestre solsoní Gaietà Ripoll i Pla (1778-1826) com a símbol de la llibertat de consciència, el lliurepensament i la defensa d'una educació laica i crítica.

SEGON. Retre homenatge permanent a Gaietà Ripoll i Pla amb la instal·lació d'una placa commemorativa a l'indret on s'ubicava l'antiga escola dels escolapis al carrer de Sant Pau. La placa contindrà el text següent:

La ciutat de Solsona a Gaietà Ripoll Pla

Solsona, 22 de gener de 1778 València, 31 de juliol de 1826

En aquest indret hi hagué el col·legi dels escolapis, institució on va estudiar el solsoní Gaietà Ripoll. Lliurepensador i mestre en una escola pública a Russafa —avui barri de València—, fou declarat «heretge formal i contumaç» i executat el 1826, en la que fou la darrera condemna a mort dictada pel sistema inquisitorial espanyol. Amb aquest homenatge, la ciutat de Solsona reivindica els valors del lliurepensament i la llibertat de consciència i una educació crítica, lliure i allunyada de qualsevol dogmatisme.

TERCER. Promoure des de l'Ajuntament de Solsona, a través de la regidoria de Cultura, activitats de divulgació històrica i pedagògica sobre la vida de Gaietà Ripoll i la importància de la llibertat de consciència.

QUART. Traslladar aquest acord a l'Ajuntament de València i a les associacions que, com l'Associació Valenciana d'Ateus i Lliurepensadors (AVALL), mantenen viva la memòria del mestre solsoní a la capital del Túria.

DOCUMENT SIGNAT ELECTRÒNICAMENT

